

Overhoop

Colofon

ISBN: 978 94 6365 130 1

1e druk 2019

© 2019, Annette van Ofwegen

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Overhoop

Annette van Ofwegen

1

Vol medelijden keken ze me aan. Veel vragen hadden ze niet. Te zijn in hun aanwezigheid was genoeg om me getroost te voelen. Het was het eerste moment buiten de muren van mijn eigen huis. De wereld leek veranderd. Het voelde allemaal onwettelijk, ik leek geen contact te krijgen met wat er om me heen was. Ik zag alles: Fenna, mijn goede vriendin die ik acht jaar geleden tijdens de zwangerschapsgym van onze jongste had leren kennen, haar man Elias, de salontafel met daarop drie koppen dampende thee, de lichtbeige leren stoelen, de bruine leren bank, het lichte laminaat op de vloer, de kleurige schilderijen aan de muren, maar het leek een decor van een andere film dan het verhaal waar ik in leefde. De setting was ook anders, hier bij Fenna en Elias. Geen geklets over de kinderen, over het werk of een ander ‘doet er niet toe maar is wel leuk’-onderwerp. Geen mok koffie met een stroopwafel in de ochtendzon of een kop thee in de tuin halverwege de middag. Het was laat in de avond, het donker werd uit het zicht gehouden door beige gordijnen. De kinderen lagen te slapen.

De tranen bleven stromen. Er kwam geen einde aan. De hele dag al. Ik voelde me leeggezogen, ik was op, kon niet meer helder denken. Mijn lichaam voelde trillerig, het kostte me moeite het in bedwang te houden.

Fenna's reactie was lief. 'Kom naar ons. Gaat dat lukken?' Wat voelde ik me opgelucht door haar voorstel. Ja, ik wilde even weg uit huis. Ik wilde vrienden zien, uithuilen.

De kinderen lagen op bed. Leo was net thuisgekomen en was naar de logeerkamer geslopen. Nou ja, logeerkamer, het was het kamertje voor het toekomstig pleegkind, maar dit kon nu goed dienstdoen als logeerkamer. Ik meldde Leo dat ik wegging en dat hij thuis moest blijven voor de kinderen. Hij zat aangeslagen op het eenpersoonsbed, op het donkerblauwe dekbed met lachende maantjes en sterretjes. Het kleine bureautje had hij al ingericht met zijn persoonlijke spulletjes en de laptop. Ernaast stond zijn werktas en de laptotas. Aan de kleine kledingkast had hij een pak met overhemd gehangen, vast voor morgen om aan te doen naar zijn werk. Hij had alleen het bedlampje aangedaan. Even werd ik overvallen door de knusheid van het kamertje.

Hij wilde weten waar ik naartoe ging. Dat ging hem niet meer aan, vond ik. 'Doe je voorzichtig?' Hij kon het niet laten dit zachtjes te zeggen.

Die ochtend was ik als andere zondagen zonder wekker wakker geworden. Zonnestralen drongen al door de kieren van de gordijnen. Leo sliep nog, met zijn rug naar mij toe. Voorzichtig kroop ik tegen hem aan en gaf hem een kus in zijn nek, zoals zo vaak op een rustige weekenddag. Daardoor werd Leo wakker. Hij draaide zich half naar mij toe en er verscheen een glimlach op zijn gezicht, maar die verdween daarna snel. Hij moest even naar het toilet, zei hij. Hij stapte uit bed en liep de slaapkamer uit. Ik hoorde hem plassen en het duurde even voordat ik hem hoorde doortrekken. Daarna liep hij weer naar de slaapkamer. Rustig. Ik zag hem door de deur de slaapkamer binnenlopen. Hij bleef staan, voor het bed, en keek me ernstig aan. 'Ik wil scheiden. Ik ben verliefd op een ander. Ik ben niet meer verliefd op jou.' Alles werd in een klap wazig. Had ik hem goed verstaan? Ik

werd verstoord door allerlei ruis. Ruis in mijn hoofd. ‘Wat zei je?’ Weer hoorde ik iets over scheiden en verliefd op een ander. Sliep ik nog? Was het een nachtmerrie? Opeens hoorde ik mezelf hysterisch huilen. Buiten zinnen. Was ik dat? Werd ik gek? Wat zei hij? Hij wilde scheiden? Hij was niet meer verliefd op mij? Hij was verliefd op een ander?

Uit de kinderkamers hoorde ik roepen: ‘Mama?’ Als in een vertraagde film zag ik Leo onze slaapkamer uit lopen richting de kinderkamers. Wat gebeurde er? Ik hoorde mezelf nog steeds overstuur schreeuwen en huilen. Dit was ik niet.

Later zag ik Leo weer onze kamer binnenkomen. Ik hoorde hem zeggen: ‘Ik heb de kinderen ook verteld dat we gaan scheiden. Ik heb verteld dat ik verliefd ben geworden op een andere vrouw. En dat ik niet meer verliefd ben op jou.’ Stomverbaasd keek ik hem aan. Even was ik stil. Gebeurde dit echt? Ik begreep er helemaal niets van.

‘Nee. Dat meen je niet. Dit is geen leuke grap. Doe niet zo raar.’ Ik probeerde de situatie te redden. Zijn gezicht bleef ernstig, zijn hoofd schudde langzaam nee en hij liep weg, mij achterlatend. Paniek overviel me en weer nam iets de controle van me over. Ik trilde, ik huilde, hapte naar adem, kroop vervolgens onder de dekens. Daar was het donker, het gaf bescherming. Als vanzelf lag ik in een foetushouding. Het hielp niet. Er kwam niemand om me te troosten. Niemand om me wakker te maken uit de nachtmerrie. Ik werd meegevoerd in een lichte droom, in een oase van stilte, waarin ik geen gevoel en geen gedachten meer had. Tijdsbesef verdween.

Van het ene op het andere moment schoot ik in een ander bewustzijn. De kinderen, waar zijn de kinderen? Ze moeten getroost worden. Ik moet laten weten dat ik van ze houd. Ze mogen niet alleen zijn nu. Waar is Leo? Is hij bij ze? De boodschap moet schokkend zijn geweest voor de kinderen, als ze het allemaal al begrepen. Mijn hersenen draaiden weer op volle toe-

ren, maar helder denken lukte niet. Ik schoot uit bed en trok mijn badjas aan. Beide bedden in de kinderkamers waren leeg. Verdwaasd liep ik de trap af, schuifelde door de hal naar de huiskamer. Het felle zonlicht verblindde me bij het openen van de deur. De televisie tetterde door de ruimte. Daar zaten ze op de bank. Samen staarden ze naar de schreeuwerige Spongebob en zijn roze vriendje Patrick. Ze merkten mij op en keken me onderzoekend aan. ‘Waar is papa?’ vroeg ik ze.

‘Buiten, wandelen,’ zei Tim. Ik ging tussen ze in op de bank zitten en drukte ze stevig tegen me aan, gaf ze om de beurt een kus op hun kruin. Ze kropen nog dichter tegen me aan.

‘Ik hou van jullie,’ fluisterde ik.

Mijn kinderen waren niet de kinderen die ik kende van andere zondagen: vol energie, druk pratend, aandachttrekkend, vrolijk, springend en stuiterend door het huis. Vaak stond de televisie wel aan, maar echt aandacht was er niet voor. Er was geen gezamenlijk ontbijt geweest met croissantjes en afbakbroodjes, gekookte eitjes, verse jus d’orange en de yoghurt drank voor de kinderen. Er waren geen plannen gemaakt voor de komende dag. Ik had niet gelachen om de grapjes van Tim, er was geen vrolijk geklets geweest van Saar.

‘Ik snap het niet. Gisteren hebben we nog samen een reisverzekering afgesloten voor de zomervakantie. We hadden allemaal plannen gemaakt. Het is al over vijf weken. We hebben een huisje geboekt op een park in Tsjechië.’ Fenna en Elias keken me aan en luisterden naar de hortende en stotende woordenvloed, die werd afgewisseld door hevig gesnik. ‘En we zijn net goedgekeurd als pleeggezin. We hebben de afgelopen maanden samen die cursus gevolgd om pleeggezin te mogen worden. Daar hadden we diepgaande gesprekken over ons gezin. Over ons. Over onze gezinssituaties van vroeger. Hoe we over opvoeden denken. Hoe

onze karakters zijn. Over onze normen en waarden. We hadden net bericht gekregen, dat we pleegkinderen mochten gaan opvangen. Ik was er zo blij mee dat we waren goedgekeurd. Na de zomervakantie konden we ons eerste pleegkind verwachten. Het kamertje was al ingericht.’ Even voelde ik het pijnlijke verlangen naar de door mij zo gewenste toekomst.

‘Ik begrijp het niet. Waarom heeft Leo nooit gezegd dat hij dit niet wilde, dat hij een andere toekomst wilde. Heeft hij dan alles bij elkaar gelogen tijdens die gesprekken? Was het één groot masker? Was het niet ook echt zijn keuze? Maar dat moet je dan toch eerlijk zeggen?’ Ik smeekte om een antwoord. Fenna en Elias bleven stil. ‘Hij deed nog zo goed mee met die oefeningen tijdens de pleegzorgcursus. Ik was nog zo trots op hem. Hoe kun je dat doen? Pleegzorg is toch een serieuze keuze? Althans, voor mij wel. Ik dacht voor hem ook. Liegen en pleegzorg gaan toch niet samen? Volgens mij ging hij toen al vreemd.’ Even was ik stil. Mijn gedachten tolden door mijn hoofd en emoties stormden door mijn lijf. Boosheid verdrong even de rest. ‘En met wie gaat hij verdomme vreemd? Hij wil alleen maar zeggen dat het een collega is, maar wil geen naam noemen. Eerst wil hij samen met haar uitzoeken of ze een toekomst hebben, zei hij, voordat hij mij vertelt om wie het gaat. Wat voor vrouw is dat, die een getrouwde man inpikt. Wat is dat voor een secret?’ Weer kwam een tranenvloed vanuit mijn ineenkrimpande buik naar boven.

Op adem gekomen ging ik verder met mijn monoloog. ‘Hij wil helemaal niet praten. Hij praat alleen met die vriendin van hem. Constant is hij aan het bellen. Buiten. Vandaag is hij ook een hele tijd weg geweest, bellen met die vrouw. Waarom praat hij niet meer met mij? Wat heb ik dan fout gedaan? Wat heb ik gemist? Gisteren was alles nog normaal.’ Ik dacht even na over mijn vermeende waarheid, maar tot een goede overweging kwam ik niet.

‘We zijn net verhuisd. In dit huis wilde hij ook graag iets

nieuws opbouwen. Een stap in onze wooncarrière, noemde hij het. Nog lang niet alles is klaar in dit huis en meneer wil verder met die andere vrouw. En weet je wat hij nog wel zei? *We kunnen toch vrienden blijven?* Vrienden blijven! Hoe haalt hij het in zijn botte kop!

‘Neem even een slok thee, Lara.’ Fenna gaf me de kop thee aan. Ik voelde haar hand liefdevol over mijn rug wrijven.

’s Middags had ik mijn zus Donna, Fenna, mijn andere goede vriendin Janna en vervolgens ook mijn vader gebeld. Ik moest het kwijt. Het kon niet zo zijn dat ik daar in mijn eentje half in paniek en met veel verdriet de dag door moest zien te komen en dat zij een gewone zondag beleefden. Dat vond ik zo’n rare gedachte. Iedereen moest het ook maar gelijk weten. Het slechte nieuws moest de wereld in, anders zou het moeilijk worden om nog een goed moment te vinden. Nu waren de meeste mensen nog thuis. Een dag later was iedereen weer aan het werk, de wereld zou weer in volle gang doorgaan.

Iedereen die ik sprak, reageerde geschokt. Lara en Leo uit elkaar, wie had dat gedacht. Donna reageerde gelijk pragmatisch na het aanhoren van mijn relaas. ‘Het is toch een zespersoons-huisje dat jullie hebben geboekt?’ vroeg ze. Die opmerking trok me even uit mijn slachtofferschap. ‘Ik zal even met Huub overleggen, maar wat vind je ervan als wij met jou en de kinderen op vakantie gaan? Wij hebben nog geen vakantie geboekt, en ik vind dat de kinderen wel op vakantie moeten gaan. Dat zou goed zijn voor ze. Ze hebben ernaar uitgekeken.’ Ik vond het een goed idee. Even kon ik een aantal weken vooruitkijken. Ergens in me voelde ik een door boosheid gedreven kracht om mee te gaan in dit plan. In deze toestand had ik toch niet de moed om alleen met de kinderen zo’n reis te ondernemen. Alleen van het idee al voelde ik een diepe eenzaamheid en be kroop me een gevoel van onbestemde angst. Maar op deze manier zag ik het wel zitten. En

inderdaad, voor de kinderen zou het goed zijn, zij hadden zich er ook al op verheugd. Het zou wel heel sneu zijn als dat niet doorging. Even later belde Donna. Ze had overlegd met Huub. Het plan kon doorgaan.

Leo was verbouwereerd. ‘Wie heb je allemaal op de hoogte gebracht en wat heb je ze precies verteld?’ Hij sprak de vraag gemaakt vriendelijk uit, maar ik zag boosheid uit zijn ogen vlammen.

‘Mijn familie en mijn vriendinnen. Ik heb precies verteld wat er is gebeurd. Dat jij wil scheiden. Dat jij bent vreemdgegaan. Dat jij niet meer verliefd bent op mij maar op die collega van jou,’ reageerde ik rustig met gespeelde onverschilligheid in mijn stem.

‘Waarom heb je dat niet eerst met mij overlegd?’ Leo begon zijn stem te verheffen.

‘Hoezo?’ Zijn opmerking maakte me furieus. ‘Ik heb toch precies de waarheid verteld? En hoezo overleggen? Heb jij overlegd of je vreemd kon gaan? Heb jij overlegd of we zouden gaan scheiden?’ Vervolgens zette ik de aanval in. ‘En trouwens, ik ga gewoon op vakantie met de kinderen. Samen met Donna en Huub. Ik neem aan dat jij niet meer met ons mee wil.’ Het kwam er sarcastisch uit. Leo ontplofte bijna van boosheid, zag ik. Hij balde zijn vuisten. Het kon mij niet schelen. Het voelde juist sterk. ‘Ik trek mijn eigen plan wel als jij je terugtrekt uit het gezin.’ Leo liep rood aan, nam een hap lucht, draaide zich om en liep weg.

Mijn gedachten waren niet te stoppen. Maandag zou ik het op mijn werk moeten melden. Werken, collega’s, het leek een andere planeet. De moed zakte me in de schoenen. Een gevoel van schaamte overviel me, het maakte me week in mijn benen. Het was me niet gelukt om een normaal, gelukkig huwelijk te hebben. Op de een of andere manier had ik gefaald. Mijn man ver-

koos een andere vrouw boven mij. Ik durfde mijn collega's niet onder ogen te komen.

Op school moesten ze het ook weten, want de kinderen waren van slag. Ik had al tegen Leo gezegd dat hij ze maandag naar school moest brengen om de juffen op de hoogte te brengen van de scheiding. Zelf kon ik het niet. Ik wilde me niet vertonen met mijn behuilde gezicht. Niet bij de juffen en zeker niet op het schoolplein. Ik begon me steeds wereldvreemder te voelen, merkte ik. Het idee om me buiten dit huis onder mensen te begeven, beangstigde me. Opeens begon ik overal tegen op te zien. Wegkruipen wilde ik. Ver weg in een diep, donker hol.

‘Rijd je voorzichtig naar huis? Probeer wat te slapen. Als er iets is, bel me. Pas goed op jezelf. Wij zijn er voor je.’ Na een innige omhelzing liet Fenna me gaan. Het was al middernacht geweest. Thuis nam ik eerst nog een warme douche. Tranen vloeiden het doucheputje in. Daarna keek ik nog even bij de kinderen. Tim sliep onrustig. Saar was nog wakker, ze kon niet slapen. ‘Ik wil hier niet zijn. Ik kan niet slapen in mijn eigen bed,’ snikte ze. Ik nam haar mee naar mijn bed. Haar wangetjes waren rood, de blonde krulletjes plakten klam tegen haar hoofdje, haar leeuwenknuffeltje hield ze stevig tegen zich aan. Ik hield haar hand vast en hoorde haar rustig worden. Toen viel ze in slaap.

‘Heb je ooit zelf al eens hulp gehad van een psycholoog of maatschappelijk werker?’ vroeg de vriendelijke vrouwenstem aan de andere kant van de telefoon.

‘Ja, ruim tien jaar geleden had ik hulp van een maatschappelijk werkster. Ik had toen een depressie. Tim was net twee maanden oud. Het had te maken met jeugdervaringen en de scheiding van mijn eigen ouders toentertijd,’ vertelde ik haar zonder emotie.

‘Heb je nu het gevoel dat je weer depressief kunt worden?’ De vraag was onverwacht, maar klonk ook logisch. Ik stond er even bij stil. Hoe voelde ik me toen ook alweer. Wat hield dat ook alweer in, je depressief voelen.

‘Nee, dat gevoel heb ik niet. Het voelt nu duidelijk anders,’ was mijn conclusie.

‘Misschien is het wel een goed idee om toch een afspraak te maken bij het maatschappelijk werk. Ik denk dat het verstandig is om erover te praten. Het is goed om tijdens het scheidingsproces begeleid te worden. Het is niet niets wat je me vertelt, en er staat je nog veel te wachten.’ Daar had ik nog niet over nagedacht. Misschien was het inderdaad een goed idee om er met een professional over te praten.

Ik had haar gebeld om hulp in te schakelen voor de kinderen. Van een paar andere kinderen bij Tim en Saar in de klas, wist ik dat die hulp kregen van het schoolmaatschappelijk werk. Ook had ik in een schoolkrant erover gelezen. Zo snel als mogelijk wilde ik die hulp ook voor Tim en Saar, dat leek mij goed, noodzakelijk

zelfs. Er waren nu nog een aantal weken voor de zomervakantie begon. Ik wilde niet wachten. Afgelopen week was overduidelijk geworden dat de kinderen last hadden van de onverwachte verandering in hun leven. Er waren vele onzekerheden over onze toekomst. Ik kon het nog niet overzien. En dan hadden ze hun moeder die vaak overstuur was en veel moest huilen en een vader die afwezig was en al in zijn eigen toekomst leefde. De kinderen waren in een soort niemandsland beland, van de ene op de andere dag. En ik had geen idee hoe ik dat moest aanpakken. Hoe in godsnaam kon ik de kinderen bijstaan? Het lukte me amper om mezelf staande te houden.

‘Ja, ik wil ook wel ondersteuning. Dat lijkt me inderdaad prettig. Ik kan nu ook wel hulp gebruiken van een professional,’ gaf ik toe.

‘Goed,’ hoorde ik de begripvolle dame aan de andere kant van de telefoon zeggen. ‘Komende week heb ik een gesprekje met zowel Tim als Saar. Ik zal contact houden met jou over de kinderen. Jij kunt een afspraak maken met het maatschappelijk werk voor jezelf. En neem vooral rust nu, in deze situatie. Neem geen overhaaste beslissingen. Heel terecht dat je de komende zomerperiode nog niets wilt regelen voor de scheiding. Het is goed om zelf eerst alles op een rijtje te krijgen, voordat je beslissingen neemt over je toekomst. Je hebt recht op die rustperiode. Hij kan je niet dwingen om nu gelijk zaken te regelen.’ Ik voelde me gesteund. Dat was fijn. Ik beloofde een afspraak voor mezelf te maken.

Op internet vond ik twee advocaat-mediators in mijn woonplaats. De naam van de ene mediator herkende ik. Haar advertentie had ik onbewust vaak in het wijkkrantje zien staan. Het waren allebei dames, daar had ik bewust naar gezocht. In deze situatie wilde ik worden bijgestaan door een vrouw. Vertrouwen in mannen in zijn algemeenheid was ik nu kwijt. Verstandelijk wist ik dat dat nergens op sloeg, maar ik volgde mijn gevoel. Ik

wilde een vrouwelijke advocaat spreken. Ik wilde horen wat mijn rechten waren, hoe ik dit moest aanpakken, informatie inwinnen. Een advocaat had ik nog nooit nodig gehad, het was een nieuwe wereld voor me. Beide dames stuurde ik een mail met in het kort mijn situatie en mijn vragen.

De volgende dag werd ik al gebeld door een van de twee, die van het wijkkrantje. Het was een goed gesprek met vooral algemene informatie. Het beste, volgens haar, was er samen uit komen onder begeleiding van een onafhankelijke en deskundige mediator. Ze stond voor een persoonlijke begeleiding, voor duidelijke procedures en creatieve oplossingen. Zowel op juridisch als op relationeel en emotioneel gebied zou ze ons goed kunnen bijstaan. We zouden afspraken over de financiën, alimentatie en woonsituatie maken. Afspraken omtrent de kinderen zouden worden vastgelegd in een ouderschapsplan, dat was tegenwoordig verplicht. We konden vrijblijvend een informatiegesprek krijgen.

Het klonk goed en netjes en vooral ook correct. Geen strijd, maar overleg en komen tot goede afspraken, waar eenieder zich goed in kon vinden. Dat zou mooi zijn. Dat was zeker de moeite waard om voor te gaan.

Dezelfde dag belde de andere advocate. Zij liet meer ruimte voor mijn persoonlijke verhaal. Ik kreeg het advies om, zoals ik zelf ook had bedacht, een rustperiode af te dwingen, me vooral niet te laten opjagen door Leo, me niet onder druk te laten zetten. Hij had immers al meer tijd gehad en genomen om over zijn toekomst na te denken. In die zin was hij me een stap voor. Hij mocht me niet dwingen om zaken te regelen wanneer ik er nog niet aan toe was. Een rustperiode van een paar maanden om zelf de zaken op een rij te krijgen was zeker verstandig. Dan kon ik gaan nadenken over hoe ik de toekomst wilde inrichten en konden de emoties wat bedaren. Emoties zijn nooit een goede raadgever, gaf ze aan. Ze vroeg naar mijn financiële situatie en was daarbij heel duidelijk: je hebt recht op een goede alimentatie.

We zouden kijken naar de financiële situatie zoals die was tijdens het huwelijk. ‘Hij mag je nu niet dwingen om fulltime te gaan werken, zodat hij minder hoeft te betalen.’ Na de zomer beginnen met mediation, leek haar ook een goed plan. Met vragen kon ik altijd bij haar terecht.

Dat klonk anders dan de eerste mediator. Dit klonk strijdbaar. Voor mij was het duidelijk. De eerste dame wilde ik wel als mediator. Zij leek mij een correcte, onafhankelijke mediator. De tweede hield ik achter de hand als advocate, voor het geval dat nodig was. Zij kon heel goed mijn zaken behartigen, dat was voor mij duidelijk.

Deze duidelijkheid gaf me rust. Na de zomer zou ik dit weer oppakken.

De zoektocht naar een huurwoning moest toch ook maar voor de zomervakantie opgestart worden, vond ik. Dat had Leo de tweede dag na de bewuste dag ook al aangegeven. Ik moest me inschrijven voor een huurwoning, vond hij. Ook vond Leo dat we moesten nadenken over de boedelscheiding en op zoek moesten gaan naar een mediator voor het regelen van de scheiding. Hij wilde het allemaal snel achter de rug hebben, want dan konden we weer verder met ons leven, was zijn overtuiging. Ik was met stomheid geslagen, trapte direct op de rem en werd inwendig heel boos. Tegelijkertijd voelde ik me diep gekwetst. Kon hij zich niet voorstellen dat ik daar helemaal nog niet over kon nadenken? Het was amper tot me doorgedrongen dat hij wilde scheiden. Het ging te snel. ‘Hoe haal je het in je hoofd. *Ik* ga helemaal nog niets regelen en *we* regelen al helemaal niets! Helemaal niets! Kom na de zomer maar weer terug! Dan zien we wel weer. En laat me verder met rust. *Rust* wil ik! En ga nu weg!’ Ik had het uitgeschreeuwd van woede. Hij zat te dicht op mijn huid, hij wilde op een beklemmende manier van alles voor me bepalen. Ik kon er niet tegen. Als een hond die het vieze slootwater van

zijn vacht schudt, probeerde ik Leo van me af te schudden met mijn hysterisch geschreeuw. Het hielp, Leo was teruggedeeind en vertrokken.

Maar ik wist dat je niet zomaar op korte termijn een huurwoning kon krijgen, in ieder geval niet een sociale huurwoning. En een sociale huurwoning moest het worden. Ik werkte parttime en had dus niet het salaris om een particuliere huurwoning te kunnen betalen. Weer surfte ik over het internet, nu op zoek naar de grootste sociale huurwoningcorporatie in mijn woonplaats. Die was snel gevonden. Ik las de voorwaarden bij het inschrijven en de algemene voorwaarden voor een urgentieverklaring. Die leken enigszins gunstig. Ik pleegde toch maar even een telefoontje hierover. De dame legde me het een en ander vriendelijk uit. Na het inschrijven kon ik een urgentieverklaring aanvragen, vertelde ze me. Ik zou dan voor een commissie mijn verhaal moeten doen. De commissie kende vervolgens de eventuele urgentie toe. Dat betekende dat je extra punten kreeg, waardoor je sneller je hoeveelheid punten had verzameld om in aanmerking te komen voor een huurwoning. Elke maand van inschrijving kreeg je weer punten erbij. Maar wanneer ik het maximale aantal urgentiepunten toegekend kreeg, zou het alsnog een jaar duren voordat ik in aanmerking kwam voor een huurwoning. Dit bericht greep me naar de keel. Over een jaar pas? En als ik eerder uit onze koopwoning moest? Een tijdelijke oplossing vinden? Bij familie of vrienden? Ik met twee kinderen? Ik zou niet weten waar.

Na het telefoongesprek moest ik mezelf echt tot rust manen. 'Oké, even helder denken,' sprak ik mezelf toe. Ik moest me direct inschrijven en proberen die urgentiepunten te bemachtigen. Dat was duidelijk. Verder ging ik op zoek naar een andere, kleinere sociale huurwoningcorporatie. Ik kon er een vinden, die ook nog wel redelijk wat huurwoningen in mijn woonplaats had. Ook daar schreef ik me in. Ik wilde niet weten hoelang ik

bij deze corporatie zou moeten wachten op een huurwoning. Even stak ik mijn kop in het zand.

De kwestie huurwoning zoeken gaf me geen innerlijke rust, maar ik sprak mezelf streng toe. Ik had gedaan wat ik kon doen, meer zat er niet in. Ik moest het loslaten. Eén ding was duidelijk: het te koop zetten van de woning had voor mij geen prioriteit.

Het voelde goed om toch al wat voorwerk gedaan te hebben. Ik zou het niet met Leo delen. Hem wilde ik in de waan laten dat ik niets deed, zodat ik in alle rust mijn eigen strategie kon bepalen, mijn eigen dingen regelen, op mijn manier, in mijn tempo. Mijn rustige, tactische en strijdbare denkvermogen verbaasde me de afgelopen paar dagen. Zo kende ik mezelf nog niet. Het voelde goed, het voelde sterk tussen al die zwakkere momenten wanneer mijn slachtoffer-ik zegevierde.

3

Het was een absurde situatie, die eerste week. We leefden in hetzelfde huis, maar we ontliepen elkaar zoveel als mogelijk. De kinderen draaiden onzeker om ons heen. Op deze manier ging het niet. De dagen werden gevuld met ijzige stiltes. Ik kon Leo niet meer om me heen verdragen. Ik walgde van de manier hoe hij de kinderen geforceerd vriendelijk benaderde. Ik walgde van zijn stem, van zijn intonatie, van zijn bewegingen. Boosheid kroop op zulke momenten in alle vezels van mijn lichaam, waardoor mijn spieren begonnen te trillen en mijn kaken zich samenklemde. Het kookpunt werd dan al snel bereikt en een bijna onbedwingbare neiging om met servies te gooien of Leo wat aan te doen nam bezit van me. Het lukte me op dat soort momenten op tijd weg te lopen van de situatie. Ik probeerde mezelf in de hand te houden. De kinderen hadden al genoeg te verduren.

Gelukkig was hij niet vaak thuis. Ook 's nachts was hij er niet altijd. Ik wist niet waar hij was. Wel had ik een vermoeden, maar ik had geen behoefte ernaar te vragen en hij voelde blijkbaar geen behoefte het te vertellen.

Deze situatie kon niet goed zijn voor de kinderen. Ze vroegen regelmatig naar hun vader. 'Wanneer komt papa thuis? Eet papa vandaag mee? Brengt papa ons vanavond naar bed?' Ik moest ze het antwoord steeds schuldig blijven. Misschien was papa er wel, misschien ook niet. Dit gaf te veel spanning en was erg verwarrend, voor de kinderen en voor mij. Leo moest het huis uit, dat wilde hij zelf ook, dus ging hij op zoek naar woonruimte voor

hemzelf. Daar was hij goed in, zaken regelen. Als hij iets wilde, ging hij er helemaal voor. Op het drammerige af, vond ik vaak. Nu kon ik die eigenschap wel waarderen. Al snel had hij een kamer ergens in de binnenstad gevonden. Een week later kon hij die betrekken.

Zoveel als mogelijk liet ik de structuur van het leven van de kinderen ons ritme bepalen. Ontbijt, school, lunch, school, dans, muziek, hockey, speelafspraken, avondeten, bedritueel. Verstand op nul, blik op oneindig. De eerste week had ik me ziek gemeld van mijn werk, maar daarna pakte ik het werken ook maar weer op. Structuur was belangrijk, dacht ik. Maar het kostte me veel energie. Ik voelde me uitgeput, maar toch lukte het me niet om 's nachts meer dan vijf uur te slapen. Met kuitkrampen werd ik elke nacht om vijf uur wakker, om vervolgens te blijven piekeren tot de wekker ging.

Na twee weken ging Leo het huis uit. De gehele inboedel van het pleegkindkamertje nam hij mee, de laptop, kleding en andere persoonlijke spullen, en een gedeelte van de keukenspullen en het linnengoed. Spullen die ooit behoorden tot mijn uitzet, die ik als adolescent bij elkaar had gespaard met het geld dat ik had verdiend met verschillende bijbaantjes. Ik had tulpen gekocht, bollen gepeld, stekjes verspeend, aan de zaailijn gestaan en andere klusjes in de kassen gedaan. Later, toen ik al studeerde, verdiende ik bij door bijles in wiskunde te geven. Het meeste geld investeerde ik in serviesgoed, bestek, een uitgebreide pannenset, vele Tupperware-bakjes en linnengoed van Walra. Ik had het allemaal bij elkaar gespaard, gestimuleerd door mijn moeder. Zo hoorde het, een meisje moest een uitzet compleet hebben als ze op zichzelf ging wonen. Dat was belangrijk. Het was onder-tussen al jaren gemeenschappelijk bezit van Leo en mij geweest. Maar nu deed het me toch onverwacht pijn toen een deel ervan achteloos werd ingepakt en meegenomen. Samen met een voor